

La Costera-La Canal-La Vall d'Albaida

No sabem de cap historiador, cronista ni amador de les curiositats locals res sobre la raó de tan singular topònim

L'edifici més imponent ocupa tota la part esquerra del carrer de la Font d'Alós fins la plaça de Sant Francesc

► VIENE DE LA PÁGINA ANTERIOR

San Felipe, i després, amb el temps, també per matrimoni d'una descendent dels Ferrís-Trobat, anà a parar a **Francisco Ferrer Quadrado**, un noble procedent de la Pobla del Duc, de qui és l'escut neoclàssic existent a la portada. En la casa Trobat es conservava l'arxiu de protocols notariais de Xàtiva, cremats el 1936 en una foguera improvisada als Quatre Cantons, cendres de la nostra història que ascendiren a fer companyia a les de 1707.

Si en cadascun dels tres cantons anteriors trobem una cita, un habitant, una vivència, un pasatge de la nostra història amagada, el quart, d'aspecte actual irrellevant, potser és el de major interès. Cal dir, primer, que, arribada a la paret de la casa d'aquest cantó-racó on tots hem conegut la botiga d'un corretger, va estar l'antiquíssima Font fonda d'Alós, que dona nom al carrer baixador, i va ser la causant de la reculada arquitectònica per deixar lloc al bassi, l'abeurador i l'espai per al personal que se'n servia. És a dir, el racó actual que ens sembla capriciós, absurd o innecessari, és el testimoni fòssil de que hi va haver una font. L'edifici menut cantoner està construït amb la tècnica emprada pels mestres obrers de vila del renaixement, segons han deixat a la vista les obres actuals, i formava part de la casa gran, la de *La Mona*, que s'estira

pel carrer Botigues en direcció al mercat, on a finals del XVII vivia el doctor en drets **Basilio Bru Gallego**, jurat de Xàtiva en el moment de la Guerra de Successió. Els Bruns, parents dels Borja i de tots els llauradors del barri del Mercat, eren una nissaga de les més arrelades, poderoses i esteses de la ciutat, en la que hi van haver llauradors pobres i benestants, ciutadans, metges, doctors en drets i canonges a mansalva.

Degut a la seua formació jurídica i al càrrec municipal que ostentava en el moment de l'atac de les tropes franco-castellanes, Basilio Bru es va convertir en el defensor més compromés dels Furs del Regne de València, tot i ser parent de significats botiflers. Pocs dies abans de començar la Crema de Xàtiva va fugir a Barcelona junt als altres dos jurats, perquè el quart el va ajusticiar **D'Asfeld**, on constituïren, en paraules del professor **German Ramírez**, un govern municipal en l'exili en la cort del rei proclamat, **Carles III d'Àustria**. Les notícies referents a Basilio Bru i la seua esposa es perden en 1736 en la Ciutat Comtal, d'on no se sap que tornaren mai, i sa casa, després de la Pau de Viena que retornava les propietats confiscades, va vindre a parar al seu fill, **Francisco Bru Rodríguez**, canonge en l'exili de la Seu de Xàtiva i abat en Sicília, que va morir en Roma en 1747 deixant la casa pairal a **Onofre i Narcisa Gallego Gil**, cosins de son pare.

► **Convivència.** Com veiem, en uns pocs metres conviuen i van conviure, paret per paret, francesos, naturalment partidaris de Felip V, maulets de pedigrí inqüestionable i botiflers xativins, igual com va passar en la resta de la ciutat, en la que les famílies tingueren partidaris d'un i altre bàndol. Però això ja no forma part del microcosmos dels Quatre Cantons.

D'alt, al centre de la imatge, la casa de la Fundació Sumi. Sobre aquestes línies, fotografia de l'autor de l'article des d'un punt de vista més elevat de la Casa de Roc Fourrat i la de la Fundació Sumi.

Xàtiva prepara unas jornadas sobre la recuperación del centro histórico

► El concejal de cultura Jordi Estellés ha manifestado su deseo de implicar a todo el tejido asociativo de la ciudad

LEVANTE-EMV XÀTIVA

■ La concejalía de Cultura y Patrimonio Artístico del Ayuntamiento de Xàtiva está preparando, junto al Colegio de Arquitectos, unas jornadas divulgativas sobre la recuperación del casco histórico de la capital de la Costera.

Según el concejal de Cultura, Jordi Estellés, «esta iniciativa pretende sentar las bases para la recuperación del centro histórico, iniciando el diálogo sobre el mo-

delo de ciudad que Xàtiva necesita». Estellés ha informado de que hay un calendario de reuniones periódicas con el colegio de arquitectos para definir ponencias y actividades paralelas. La idea del concejal es buscar perfiles de conferenciantes que puedan aportar referentes de modelos cercanos o similares al caso de Xàtiva.

Asimismo, Estellés ha expresado su deseo de implicar al tejido asociativo de la ciudad. «Los colectivos ciudadanos deben poder contribuir a concretar el modelo de ciudad que quieren, con especial consideración hacia el núcleo histórico». El concejal ha incidido en la importancia de iniciar un proceso participativo del que pue-

dan formar parte ciudadanos, colectivos, empresarios, comerciantes y otros interesados, para que «tengan la posibilidad de ser escuchados». «Conjuntamente, tenemos que trabajar en un modelo de ciudad basado en las personas, con proyección de futuro y óptimo para aunar los intereses de todos», ha añadido Estellés.

Pese a que tan solo ha habido un contacto inicial entre ambas partes, se tratará de jornadas abiertas a todo el público, que podrían celebrarse hacia finales de septiembre. El lugar también está por determinar, aunque la intención de la concejalía es que la sede sea el antiguo hospital de Xàtiva, según apuntan desde el consistorio.

Albaida tendrá las partituras originales de «l'Ú de l'Aljor»

► El grupo de danzas de la localidad, «La Vall», presentará públicamente la pieza este domingo a las ocho de la tarde

LEVANTE-EMV ALBAIDA

■ El grupo de danzas de Albaida «La Vall» presenta este domingo a las ocho de la tarde, en la Plaça Major de la ciudad, el reciente descubrimiento de la pieza musical *l'Ú de l'Aljor*. Se trata del resultado obtenido tras una búsqueda que ha durado más de dos años, y que ha conducido hasta una pieza recopilada en el libro *Cuadernos de Música Folklórica valenciana*, que data de 1951, y que el *dolçainer* Jaume Gosálbez

ha adaptado para instrumentos de cuerda. La etnomusicóloga Maria Teresa Oller ha sido la encargada de recoger la pieza gracias a la vecina de l'Aljor (actualmente, un barrio de Albaida) Remedio Tormo, que la cantó en la época de los cincuenta.

El grupo «La Vall», además, se encuentra trabajando ya la coreografía, que esperan poder presentar el próximo año a todos los vecinos del municipio. Una vez finalizado el acto de mañana, el grupo obsequiará al Ayuntamiento de Albaida con las partituras, la letra y con un original de la época del volumen *Cuadernos de Música Folklórica valenciana*, que quedará a disposición de todo aquel vecino que desee consultarlo.